

Sygn. akt VI U 134/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 czerwca 2014 r. w S.

sprawy W. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość kapitału początkowego i wysokość emerytury

na skutek odwołań W. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 19 września 2012 roku znak: (...)

oraz z dnia 6 grudnia 2012 roku znak: (...)

I. zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje W. K. (1) prawo do obliczenia wysokości kapitału początkowego oraz wysokości emerytury przy przyjęciu, że wysokość uzyskanego przez niego wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wynosiła:

- w roku 1972 – 29.201,07 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy dwieście jeden złotych i siedem groszy);

- w roku 1973 – 42.992,60 zł (czterdzieści dwa tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt dwa złote i sześćdziesiąt groszy);

- w roku 1974 – 63.554,76 zł (sześćdziesiąt trzy tysiące pięćset pięćdziesiąt cztery złote i siedemdziesiąt sześć groszy);

- w roku 1975 – 69.781 zł (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy siedemset osiemdziesiąt jeden złotych);

II. oddala odwołania w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 września 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. ponownie ustalił W. K. (1) wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku, wskazując że wynosi ona 264.221,98 zł. Jako podstawę wymiaru kapitału początkowego przyjęto kwotę 2.538,11 zł.

Decyzją z dnia 6 grudnia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., wykonując wyrok sądu z 9 listopada 2011 r., przyznał W. K. (1) prawo do emerytury wyliczonej zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wyliczona emerytura wyniosła 3497,41 zł, a po waloryzacji od 1.03.2012 r. - 3568,41 zł. Organ rentowy wskazał, że emerytura wyliczona zgodnie z art. 26 jest wyższa od wyliczonej na podstawie art. 183 (2733,86 zł), wobec czego będzie wypłacane świadczenie korzystniejsze.

Ubezpieczony odwołał się od obu powyższych decyzji, wnosząc o ich zmianę poprzez uwzględnienie przy ustalaniu kapitału początkowego rzeczywistych zarobków otrzymywanych przez niego w latach 1974 (76255,00 zł) i 1975 (106950,00 zł), a w konsekwencji o zmianę wysokości emerytury (przy uwzględnianiu prawidłowo wyliczonego kapitału początkowego).

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o ich oddalenie. Podniósł, że ubezpieczony nie udokumentował wysokości faktycznie otrzymywanych w latach 1972-1975 zarobków. Odnośnie możliwości uwzględnienia kwot wynagrodzeń wskazanych w karcie zasiłkowej wskazano, że odmówiono ich uwzględnienia, z uwagi na brak informacji, czy wszystkie składniki wynagrodzenia były objęte składką na ubezpieczenie społeczne. Dodatkowo organ rentowy zauważył, że niektóre kwoty wynagrodzeń są sumą zarobków z różnych lat, bez ograniczenia, jakiego okresu konkretnie dotyczą.

Na rozprawie w dniu 3 lipca 2013 r. ubezpieczony sprecyzował swoje odwołanie, wskazując że domaga się obliczenia kapitału początkowego oraz emerytury przy uwzględnieniu uzyskanych przez niego zarobków w latach 1972-1975, zgodnie z danymi zawartymi w dokumencie Rp-7 (k. 127 plik II akt rentowych), tj. w roku 1972 – 47840,04 zł, w 1973 r. – 70713,66 zł, w 1974 r. - 76255,00 zł i w 1975 r. - 106950,00 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W. K. (1) urodził się w dniu (...)

Niesporne.

W okresie od 8 grudnia 1971 r. do 31 maja 1983 r. ubezpieczony zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Stoczni (...) w S., kolejno na stanowiskach: montera instalacji przemysłowej od 8 grudnia 1971 r. do 31 marca 1972 r., montera rurociągów okrętowych od 1 kwietnia 1972 r. do 30 kwietnia 1974 r., montera rurociągów okrętowych – spawacza od 1 maja 1975 r. do 31 maja 1983 r.

Pracodawca wystawił ubezpieczonemu zaświadczenie Rp-7 dokumentujące wyłącznie wysokość zarobków otrzymywanych przez W. K. w latach 1976-1983 (1976 r. – 171.433,00 zł, 1977 r. – 188.853,00 zł, 1978 r. – 181.722,00 zł, 1979 r. - 171.680,00 zł, 1980 r. – 182.456,00 zł, 1981 r. – 212.222,00 zł, 1982 r. – 264.227,00 zł, 1983 r. – 95.858,00 zł. Nie wystawiono zaświadczenia obejmującego lata wcześniejsze z uwagi na fakt, że dokumentacja płacowa za te lata została zniszczona.

Niesporne, a nadto dowody:

- świadectwo pracy – k. 10-11 plik I akt ZUS O/S. dot. W. K.;

- zaświadczenie Rp-7 z 2.12.2003 r. – k. 13 plik I akt ZUS O/S. dot. W. K..

W okresie zatrudnienia w Stoczni (...) w latach 1972-1975 W. K. pracował w systemie akordowym. Zgodnie z umową o pracę miał przy tym określone także wynagrodzenie zasadnicze, według stawki godzinowej, która wynosiła:

- od dnia 1.04.1972 r. – 9,60 zł/godz.,
- od dnia 1.10.1974 r. – 11,50 zł/godz.,
- od 1.07.1975 r. – 13,00 zł/godz.,
- od 1.07.1976 r. – 14,50 zł/godz.

W 1972 r. ubezpieczony korzystał z zasiłku chorobowego w maju oraz październiku i listopadzie. Za okres od 16 maja do 18 maja 1972 r. wypłacono mu z tego tytułu kwotę 148,29 zł (dzienny zasiłek 49,43 zł), z kolei za okres od 25 października do 26 października kwotę 225,86 zł, zaś za okres od 31 października do 8 listopada kwotę 1016,37 zł (dzienny zasiłek 112,93 zł).

W 1974 r. ubezpieczony korzystał z zasiłku chorobowego w styczniu, lutym, kwietniu, październiku oraz w listopadzie. Za okres od 18 do 19 stycznia wypłacono mu zasiłek w kwocie 580,60 zł (stawka dzienna zasiłki 290,30 zł), za okres od 5 do 7 lutego zasiłek w kwocie 784,05 zł (stawka dzienna zasiłku 261,35 zł), za okres od 23 do 26 kwietnia zasiłek w kwocie 687,36 zł (stawka dzienna zasiłku 171,84 zł, za okres od 1 do 3 października zasiłek w kwocie 669 zł (stawka dzienna 223 zł), za okres od 19 do 23 listopada zasiłek w kwocie 1115 zł, a za okres od 27 do 30 listopada zasiłek w kwocie 892 zł (stawka dzienna zasiłku 223 zł).

W 1975 r. ubezpieczony korzystał z zasiłków chorobowych w styczniu, kwietniu, lipcu oraz listopadzie. Za okres od 13 do 16 stycznia wypłacono mu zasiłek w kwocie 892 zł (stawka dzienna zasiłku 223 zł), za okres od 17 do 20 marca wypłacono mu zasiłek w kwocie 892 zł (stawka dzienna zasiłku 223 zł), za okres od 1 do 5 lipca i od 7 do 10 lipca wypłacono mu zasiłek w kwocie 2403 zł (stawka dzienna 267 zł), za okres od 24 do 26 listopada wypłacono mu zasiłek w kwocie 957 zł (stawka dzienna zasiłku 319 zł).

Niesporne, a nadto dowody:

- karta zasiłkowa z lat 1972- 1976 – w teczce akt osobowych W. K. z okresu zatrudnienia w Stoczni (...) - koperta k. 33 akt sprawy;
- angaże w aktach osobowych – koperta k. 33 akt sprawy.

Ubezpieczony otrzymał tytułem wynagrodzenia za pracę stanowiącego podstawę wymiaru składki w kolejnych latach:

1) **w roku 1972** – co najmniej kwotę **29.201,07 zł**, na którą złożyły się:

- wynagrodzenie zasadnicze za styczeń w kwocie 1843,20 zł (21 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);
- wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 lutego do 30 kwietnia w łącznej kwocie 6.097 zł;
- wynagrodzenie zasadnicze za maj w kwocie 1837,84 zł (w tym wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 do 15 maja oraz od 19 do 31 maja w kwocie (19 dni x 8 godz. x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godz. x 9,60 zł/godz. = 1689,60 zł plus zasiłek chorobowy za okres od 16 maja do 18 maja (wtorek-czwartek) w kwocie 148,29 zł);
- wynagrodzenie zasadnicze za czerwiec w kwocie 1920 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);
- wynagrodzenie za okres od 1 lipca do 30 września w łącznej kwocie 11.960 zł,
- wynagrodzenie za okres od października do listopada w łącznej kwocie 4256,63 zł (w tym wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 do 24.10 i od 27 do 30.10 w kwocie 1689,60 zł (19 dni x 8 godz. x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godz. x 9,60 zł/godz.) plus wynagrodzenie zasadnicze za okres od 9 do 30 listopada w kwocie 1324,80 zł (15dni x 8 godz. x 9,60

zł/godz. + 3 dni x 6 godz. x 9,60 zł/godz.) plus zasiłek chorobowy za okres od 25 października do 26 października w kwocie 225,86 zł i za okres od 31 października do 8 listopada w kwocie 1.016,37 zł;

- wynagrodzenie zasadnicze za grudzień w kwocie 1843,20 zł (21 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.).

2) w roku 1973 – co najmniej kwotę **42.992,60 zł**, na którą złożyły się:

- wynagrodzenie zasadnicze za styczeń w kwocie 1920 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za luty w kwocie 1.766,40 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za marzec w kwocie 1977,60 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 5 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za kwiecień w kwocie 1766,40 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za maj w kwocie 1920 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za czerwiec w kwocie 1824 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 5 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za lipiec w kwocie 1862,40 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 3 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za sierpień w kwocie 1996,80 zł (23 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za wrzesień w kwocie 1824,00 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 5 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie za okres od 1 października do 31 grudnia w łącznej kwocie 26.135 zł.

3) w roku 1974 – co najmniej kwotę **63.554,76 zł**, na którą złożyły się :

- wynagrodzenie za okres od 1 stycznia do 31 marca w łącznej kwocie 17.184 zł;

- wynagrodzenie zasadnicze za kwiecień w kwocie 2223,36 zł (wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 kwietnia do 22 kwietnia i od 27 kwietnia do 30 kwietnia: 17 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz. = 1536 zł plus zasiłek chorobowy w okresie od 23 do 26 kwietnia w kwocie 687,36 zł);

- wynagrodzenie zasadnicze za maj w kwocie 1.864,40 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 3 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za czerwiec w kwocie 1824 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 5 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.);

- wynagrodzenie za okres od 1 lipca do 30 września w łącznej kwocie 20.037 zł;

- wynagrodzenie za okres od 1 października do 30 grudnia w łącznej kwocie 20424 zł;

4) w roku 1975 – co najmniej kwotę **69.781 zł**, na którą złożyły się:

- wynagrodzenie za styczeń w kwocie 2824 zł (w tym wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 stycznia do 12 stycznia, od 17 stycznia do 31 stycznia w kwocie 1932,00 zł (18 dni x 8 godzin x 11,50 zł + 4 dni x 6 godzin x 11,50 zł/godz.) plus zasiłek chorobowy za okres od 13 stycznia do 16 stycznia (poniedziałek – czwartek) w kwocie 892,00 zł);

- wynagrodzenie za luty w kwocie 2.047 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 11,50 zł/godz. + 3 dni x 6 godzin pracy x 11,50 zł/godz.);

- wynagrodzenie zasadnicze za marzec w kwocie 2732 zł (wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 do 18 marca i od 21 do 31 marca (19 dni x 8 godzin pracy x 11,50 zł/godz. + 3 dni x 6 godzin pracy x 11,50 zł/godz. = 1840 zł) plus zasiłek chorobowy za okres od 17 do 20 marca 1975 r. w kwocie 892,00 zł;

- wynagrodzenie za okres od 1 kwietnia do 30 czerwca w łącznej kwocie 24.085 zł;

- wynagrodzenie za lipiec w kwocie 3885 zł (wynagrodzenie zasadnicze za okres od 11 do 31 lipca (12 dni x 8 godzin pracy x 13,00 zł/godz. + 3 dni x 6 godzin pracy x 13 zł/godz. = 1482 zł) plus zasiłek chorobowy za okres od 1 do 5 lipca i od 7 do 10 lipca w kwocie 2403 zł);

- wynagrodzenie za okres od 1 sierpnia do 31 października w łącznej wysokości 28.753 zł;

- wynagrodzenie za listopad w kwocie 3037 zł (wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 do 23 i od 27 do 30 listopada (17 dni x 8 godzin pracy x 13,00 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 13 zł/godz. = 2080 zł) plus zasiłek chorobowy za okres od 24 do 26 listopada w kwocie 957 zł);

- wynagrodzenie zasadnicze za grudzień w kwocie 2.418 zł (21 dni x 8 godzin pracy x 13,00 zł/godz. + 3 dni x 6 godzin pracy x 13,00 zł/godz.).

Dowody:

- ekspertyza księgowa – k. 55-65, ekspertyza uzupełniająca k. 96-102, ustna opinia uzupełniająca w wersji elektronicznej oraz transkrypcja

- karta zasiłkowa z lat 1972- 1976 – w teczce akt osobowych W. K. z okresu zatrudnienia w Stoczni (...) - koperta k. 33 akt sprawy;

- angaże w aktach osobowych – koperta k. 33 akt sprawy;

- zeznania ubezpieczonego W. K. – k. 50 akt sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią przepisów art. 173 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako: ustawa emerytalna) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (tj. na dzień 01.01.1999 r.– art. 196 ustawy).

Stosownie natomiast do przepisów artykułu 174 ust.1-3 ustawy emerytalnej, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6; okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5 oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. Przepis artykułu 15 ust.1 ustawy stanowi, że podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Przy czym, w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych (ust.4 pkt.1) i oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu (ust.4 pkt.2), itd. (ust.4 pkt. 3 i 4).

Przystępując do rozpoznania niniejszej sprawy w pierwszej kolejności należało zwrócić uwagę na dwuetapowość postępowania w sprawach emerytalnych. Przed organem rentowym sprawa taka ma bowiem charakter administracyjno-prawny (organ rentowy stosuje przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego), natomiast na etapie postępowania odwoławczego staje się sprawą cywilną, rozpoznawaną na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Podstawowym celem tego postępowania jest zaś rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu okoliczności spornych. Według art. 473 k.p.c. w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych nie stosuje się żadnych ograniczeń dowodowych. Wynika z tego, iż każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane i celowe. Sąd nie jest też związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi (tak m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984 r., III UZP 48/84. LEX nr 14630; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8.04.1999 r., OSNP 2000 /11/439; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02.02.1996 r., II URN 3/95). Zgodnie z przepisem art. 233 § 1 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Należy mieć na uwadze, że swobodna ocena dowodów dokonywana jest przez pryzmat własnych przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego zasobu doświadczeń życiowych, ale powinna także uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - ważąc ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok SN z 10 czerwca 1999 r. II UKN 685/98 OSNAPiUS 2000/17 poz. 655). W wyroku z dnia 9 stycznia 1998 roku (sygn. II UKN 40/97) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, który sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno – rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych. Dlatego za uzasadniony należy uznać rygorystyczny sąd w ocenie materiału sprawy, który wykazuje sprzeczności. O ile strona pragnie uzyskać korzystne dla siebie rozstrzygnięcie, musi na okoliczność twierdzeń przedstawić sądowi dowody. Nie gołosłowne, hipotetyczne założenia, nie mające pokrycia w jakimkolwiek innym dowodzie, ale rzeczywiste dowody, pozwalające ustalić (tu – na gruncie niniejszej sprawy), jakie zarobki ubezpieczony faktycznie osiągnął.

W niniejszej sprawie W. K. domagał się ustalenia wysokości swojego kapitału początkowego, a w konsekwencji obliczenia wysokości należnego mu świadczenia emerytalnego przy uwzględnieniu rzeczywistej wysokości wynagrodzeń otrzymywanych przez niego w latach 1972-1975. W tym zakresie powołał się na kartę zasiłkową dokumentującą wysokość wypłaconych mu w latach 1972 – 1975 zasiłków chorobowych oraz wysokość zarobków w niektórych miesiącach, a także na zestawienie zarobków sporządzone przez księgową H. J., w którym wskazano, że w roku 1972 otrzymał tytułem wynagrodzenia kwotę 47840,04 zł, w 1973 r. – 70713,66 zł, w 1974 r. - 76255,00 zł i w 1975 r. - 106950,00 zł.

W sytuacji, gdy organ rentowy zakwestionował twierdzenia ubezpieczonego oraz przedstawione przez niego dowody, rzeczą sądu było przeprowadzenie więc dodatkowych dowodów i ustalenie na podstawie tak uzupełnionego materiału zasad wynagradzania i wysokości zarobków W. K. (1) w okresie zatrudnienia Stoczni (...) w S. w latach 1972-1975.

Ustaleń w zakresie dochodów ubezpieczonego stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w latach 1972-1975 sąd dokonał przede wszystkim w oparciu o jedyną dostępną dokumentację płacową W. K. za ten okres, tj. kartę zasiłkową znajdującą się w jego aktach osobowych z okresu zatrudnienia w Stoczni. W karcie tej wskazano bowiem precyzyjną wysokość zarobków otrzymanych przez ubezpieczonego w niektórych kwartałach ze spornego okresu – wysokość tych zarobków służyła bowiem do obliczenia wysokości wypłacanych w tym czasie W. K. mu zasiłków chorobowych. Mianowicie, w karcie zasiłkowej wpisano wysokość zarobków ubezpieczonego w następujących okresach: od 1 lutego 1972 r. do 30 kwietnia 1972 r. (6.097 zł), od 1 lipca 1972r. do 30 września 1972 r. (11.960 zł), od 1 października 1973 r. do 31 grudnia 1973 r. (26135 zł), od 1 stycznia 1974 r. do 31 marca 1974 r. (17.184 zł), od 1 lipca 1974 r. do 30 września 1974 r. (20.037 zł), od 1 października 1974 r. do 30 grudnia 1974 r. (20.424 zł), od 1 kwietnia 1975 r. do 30 czerwca 1975 r. (24.085 zł) i od 1 sierpnia 1975 r. do 31 października 1975 r. (28.753 zł). Autentyczność karty zasiłkowej ubezpieczonego nie była kwestionowana przez żadną stronę; nie wzbudziła też wątpliwości sądu. Jedyne zastrzeżenia, które w tym zakresie zgłosił organ rentowy ograniczały się do wskazania, że brak jest dowodów na to, że kwoty wynagrodzeń wskazane w karcie zasiłkowej podlegały oskładkowaniu. Sąd nie podzielił jednak zastrzeżeń ZUS w tym zakresie. Trzeba bowiem zwrócić uwagę, że wskazane w karcie zasiłkowej wypłacone w danym kwartale wynagrodzenia stanowiły podstawę do wyliczenia wymiaru wypłaconych ubezpieczonemu zasiłków. Podstawę wymiaru zasiłku chorobowego przysługującego ubezpieczonemu będącemu pracownikiem stanowiło zaś w owym czasie wynagrodzenie - przychód pracownika stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe. W części spornego okresu (tj. w latach 1972-1974) za wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru zasiłku chorobowego uważano zarobki w gotówce wypłacane z osobowego funduszu płac (§ 4 ust. 1 – 3, § 5 i § 6 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 6 lipca 1972 r. w sprawie ustalania podstawy wymiaru i obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego, (Dz. U. Nr 27 poz. 196). Wpłaty z tego funduszu były objęte obowiązkiem odprowadzenia składki na cele emerytalne (§ 2 i 3 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z 19 sierpnia 1968 r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenia społeczne (Dz.U Nr 35, poz. 246). Z kolei w roku 1975 podstawę wymiaru zasiłku stanowiło wynagrodzenie, od którego ustalono składkę na ubezpieczenie społeczne (art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U z 1983 r. Nr. 30 poz. 143 t.j.) oraz § 1 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 30 grudnia 1974 r. w sprawie obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. Nr 51, poz. 336).

Dodatkowo – w zakresie kwot wypłaconych ubezpieczonemu wynagrodzeń, których wysokość w poszczególnych miesiącach nie wynikała wprost z zapisów w karcie zasiłkowej - sąd posiłkował się opinią biegłego z zakresu rachunkowości S. K.. W tym miejscu należy wskazać, iż według doktryny i praktyki, opinią biegłego jest osąd o okolicznościach faktycznych, stanach lub zdarzeniach, dla których poznania i wyjaśnienia wymagany jest określony zasób wiadomości specjalnych (wykraczających poza zakres wiadomości i doświadczenia życiowego ogółu osób inteligentnych i ogólnie wykształconych) z różnych dziedzin nauki, techniki, sztuki, rzemiosła czy obrotu gospodarczego oraz doświadczenia zawodowego, sformułowany i wyrażony w toku postępowania przez osobę wyznaczoną w tym celu przez sąd, niezainteresowaną rozstrzygnięciem sprawy (a spełniającą wskazane wyżej kryteria - biegłego), ułatwiający zarazem sądowi właściwą ocenę faktów i rozstrzygnięcie konkretnej sprawy (Komentarz do art.278 kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U.64.43.296), [w:] A. Jakubecki (red.), J. Bodio, T. Demendecki, O. Marcewicz, P. Telenga, M.P. Wójcik, Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz, Zakamycze, 2005, wyd. II.). Opinia biegłych ma na celu ułatwienie sądowi należytej oceny zebranego w sprawie materiału wtedy, gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne. Nie może ona natomiast być sama w sobie źródłem materiału faktycznego sprawy ani tym bardziej stanowić podstawy ustalenia okoliczności będących przedmiotem oceny biegłych. Ustalenie stanu faktycznego należy do sądu orzekającego, a biegli powinni udzielić odpowiedzi na konkretne pytania dostosowane do stanu faktycznego sprawy. Opinia biegłego jest bowiem tylko dowodem, którego ocena należy do Sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2006 roku, III UK 144/2005). Zdaniem sądu, sporządzona przez wyżej wskazanego biegłego opinia została oparta o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. Biegły ten, od wielu lat zajmujący się sprawami z zakresu rachunkowości, prawidłowo dokonał

obliczeń minimalnych zarobków jakie z pewnością przysługiwały ubezpieczonemu w latach 1972-1975. Organ rentowy nie wniósł merytorycznych zarzutów odnośnie prawidłowości ustalenia przez biegłego czasu pracy ubezpieczonego w latach 1972-1975; nie zakwestionował również wysokości przyjętych przez biegłego stawek godzinowych w poszczególnych latach wynikających ze ściągniętych przez sąd do akt sprawy angaży ubezpieczonego z tego okresu.

Zastrzeżenia do wydanej opinii wniósł natomiast pełnomocnik ubezpieczonego. Okazały się one jednak tylko częściowo zasadne. Podkreślenia wymaga przy tym, że pełnomocnik ubezpieczonego nie zakwestionował prawidłowości dokonanych przez biegłego wyliczeń rachunkowych, podniósł wyłącznie, że ubezpieczony zatrudniony był w systemie akordowym, stąd zarobki W. K. były znacznie wyższe niż te wyliczone przez biegłego wyłącznie w oparciu o stawkę godzinową przy przyjęciu, że ubezpieczony pracował w dniach od poniedziałku do piątku po 8 godzin, zaś w soboty po 6 godzin. Zarzuty te należało uznać za uzasadnione w tym sensie, że także i sąd uważa, że rzeczywiście zarobki ubezpieczonego w spornym okresie były wyższe niż te wyliczone przez biegłego. Nie można było jednak zarazem zapominać o tym, że dla celów ustalenia podstawy wymiaru świadczenia w żadnym razie nie można było uznać za wystarczające ustalenia wysokości wynagrodzenia jedynie "w przybliżeniu", w sposób prawdopodobny, nie zaś stuprocentowo pewny. Tymczasem w toku niniejszego procesu W. K. nie wykazał żadnymi dowodami, że rzeczywiście co miesiąc wykonywał pracę ponad normę oraz otrzymywał wynagrodzenie z wyższej (akordowej) stawki zaszeregowania. Sąd – mając na uwadze całokształt przeprowadzonych w sprawie dowodów – uznał zaś za niemożliwe ustalenie, iż W. K. wypracował większą ilość godzin niż przyjął biegły.

Dodatkowo, mając na uwadze treść zastrzeżeń zgłoszonych do opinii przez pełnomocnika ubezpieczonego, trzeba przypomnieć, że stawka godzinowa (ewentualnie miesięczna, o ile strony posłużą się taką w umowie) jest elementem podstawowym i wyjściowym przy obliczaniu wynagrodzenia za pracę. Skoro zaś w analizowanym postępowaniu znany był wymiar czasu pracy ubezpieczonego, potwierdzony świadectwem pracy, w ocenie sądu możliwe było obliczenie liczby godzin pracy wynikającej z tego wymiaru w każdym kolejnym tygodniu, miesiącu i roku w spornym okresie. Brak prawa do wynagrodzenia wynikać musiałby z przerw w jego świadczeniu, a informacje o tym powinny znajdować się w świadectwie pracy, ewentualnie aktach osobowych, które zostały wszak dołączone do akt sprawy. Brak jakiegokolwiek adnotacji o przerwach w zatrudnieniu w spornym okresie wskazywał na ciągłość zatrudnienia rozumianego jako świadczenie pracy, za którą przysługiwało wynagrodzenie. Biorąc zatem pod uwagę iż ubezpieczony przez cały sporny okres zatrudnienia pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, a w jego aktach osobowych znajdują się angaże, na podstawie których można jednoznacznie ustalić wg jakiej kategorii zaszeregowania ubezpieczony był wynagradzany w poszczególnych okresach pracy ze wskazaniem konkretnej stawki godzinowej, możliwe było jednoznaczne wyliczenie wysokości otrzymywanych przez W. K. w spornym okresie wynagrodzeń zasadniczych. Można to było uczynić poprzez pomnożenie ilości przepracowanych godzin wynikających z rozkładu czasu pracy przez ustaloną w toku niniejszego postępowania stawkę godzinową obowiązującą w kolejnych okresach zatrudniania, a wynikającą wprost z angaży znajdujących się w aktach osobowych W. K..

Oczywiście, nie sposób negować tego, że tego rodzaju ustalenia mogą wydawać się krzywdzące dla ubezpieczonego, który wskazywał na znacznie większą ilość godzin pracy, jednakże – jak już wcześniej wskazywano – w tego rodzaju postępowaniach jak niniejsze niemożliwe jest wyłącznie przybliżone ustalenie wysokości zarobków.

I tak, ustalając wysokość przysługującego W. K. wynagrodzenia w latach 1972-1975, sąd zauważył, iż ze znajdujących się w aktach osobowych angaży wynikało, że stałe miesięczne wynagrodzenie ubezpieczonego w okresie zatrudnienia w Stoczni (...) było określane według stawki godzinowej i wynosiło: od dnia 1.04.1972 r. – 9,60 zł/godz., od dnia 1.10.1974 r. – 11,50 zł/godz., od 1.07.1975 r. – 13,00 zł/godz., od 1.07.1976r. – 14,50 zł/godz. Dodatkowo koniecznym było wzięcie pod uwagę także zapisów w karcie zasiłkowej, w której wpisano wysokość zarobków W. K. w okresach: od 1 lutego 1972 r. do 30 kwietnia 1972 r. (6.097 zł), od 1 lipca 1972 r. do 30 września 1972 r. (11.960 zł), od 1 października 1973 r. do 31 grudnia 1973 r. (26135 zł), od 1 stycznia 1974 r. do 31 marca 1974 r. (17.184 zł), od 1 lipca 1974 r. do 30 września 1974 r. (20.037 zł), od 1 października 1974 r. do 30 grudnia 1974 r. (20.424 zł), od 1 kwietnia 1975 r. do 30 czerwca 1975 r. (24.085 zł) i od 1 sierpnia 1975 r. do 31 października 1975 r. (28.753 zł).

Dodatkowo, jeśli chodzi o rok 1972, w karcie zasiłkowej wskazano, że ubezpieczony korzystał z zasiłku chorobowego w maju oraz październiku i listopadzie. Za okres od 16 maja do 18 maja 1972 r. wypłacono mu przy tym kwotę 148,29 zł (dzienny zasiłek 49,43 zł), za okres od 25 października do 26 października kwotę 225,86 zł, zaś za okres od 31 października do 8 listopada kwotę 1016,37 zł (dzienny zasiłek 112,93 zł) .

W 1974 r. ubezpieczony korzystał z zasiłków chorobowych w styczniu, lutym, kwietniu, październiku oraz w listopadzie. Za okres od 18 do 19 stycznia wypłacono mu zasiłek w kwocie 580,60 zł (stawka dzienna zasiłki 290,30 zł), za okres od 5 do 7 lutego zasiłek w kwocie 784,05 zł (stawka dzienna zasiłku 261,35 zł), za okres od 23 do 26 kwietnia zasiłek w kwocie 687,36 zł (stawka dzienna zasiłku 171,84 zł, za okres od 1 do 3 października zasiłek w kwocie 669 zł (stawka dzienna 223 zł), za okres od 19 do 23 listopada zasiłek w kwocie 1115 zł, a za okres od 27 do 30 listopada zasiłek w kwocie 892 zł (stawka dzienna zasiłku 223 zł).

W 1975 r. ubezpieczony korzystał z zasiłków chorobowych w styczniu, kwietniu, lipcu oraz listopadzie. Za okres od 13 do 16 stycznia wypłacono mu zasiłek w kwocie 892 zł (stawka dzienna zasiłku 223 zł), za okres od 17 do 20 marca wypłacono mu zasiłek w kwocie 892 zł (stawka dzienna zasiłku 223 zł), za okres od 1 do 5 lipca i od 7 do 10 lipca wypłacono mu zasiłek w kwocie 2403 zł (stawka dzienna 267 zł), za okres od 24 do 26 listopada wypłacono mu zasiłek w kwocie 957 zł (stawka dzienna zasiłku 319 zł).

Mając na uwadze powyższe, sąd ustalił więc, że wynagrodzenie ubezpieczonego w okresie zatrudnienia w Stoczni (...) **w 1972** w roku wyniosło łącznie **co najmniej 29.201,07 zł**.

Sąd przyjął, że na kwotę tego wynagrodzenia składało się:

- po pierwsze wynagrodzenie wypłacone ubezpieczonemu w okresie od 1 lutego do 30 kwietnia oraz od 1 lipca do 30 września - w wysokościach wskazanych w karcie zasiłkowej, tj. 6.097 zł za pierwszy z okresów oraz 11.960 zł za drugi z nich.

- po drugie: w styczniu, czerwcu i grudniu 1972 r. – wobec braku jakichkolwiek innych dowodów co do wysokości rzeczywiście wypłaconych ubezpieczonemu należności sąd przyjął, że W. K. otrzymał co najmniej wynagrodzenie w wysokości wynikającej z wyliczenia biegłego, tj. z uwzględnieniem stawki godzinowej i podstawowego czasu pracy ubezpieczonego. Biegły wyliczył zaś, że w lutym ubezpieczony przepracował 21 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 4 dni po co najmniej 6 godzin pracy. W czerwcu przepracował 22 dni po co najmniej 8 godzin pracy oraz 4 dni po co najmniej 6 godzin pracy, zaś w grudniu przepracował 21 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 4 dni po co najmniej 6 godzin. Stawka godzinowa w tym okresie wynosiła 9,60 zł. Tym samym sąd przyjął, że wynagrodzenie ubezpieczonego w lutym wyniosło co najmniej 1843,20 zł (21 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), w czerwcu - 1920 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), zaś w grudniu - 1843,20 zł (21 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.).

- po trzecie: odnośnie wynagrodzeń wypłaconych ubezpieczonemu w maju oraz w październiku i listopadzie 1972 r., sąd zwrócił uwagę, że z karty zasiłkowej wynikało, że w okresach od 16 maja do 18 maja, od 25 października do 26 października oraz od 31 października do 8 listopada W. K. korzystał z zasiłków chorobowych. Zasiłki te należało doliczyć więc do jego dochodu, czego biegły jednak nie uczynił (zastosował w te dni stawkę godzinową wynikającą z angaży), stąd w ocenie sądu zachodziła konieczność dokonania korekty wyliczenia biegłego w tym zakresie poprzez doliczenie zasiłków do wynagrodzenia wyliczonego przez biegłego.

Mając na uwadze powyższe, sąd dokonał wyliczenia należnego ubezpieczonemu wynagrodzenia w tych miesiącach, przy przyjęciu, że otrzymał on wówczas co najmniej wynagrodzenie wyliczone w oparciu o stawkę godzinową wskazaną w angażach (9,60 zł/godz.), z uwzględnieniem kwot wypłaconych mu zasiłków chorobowych. Sąd ustalił przy tym, w oparciu o opinię biegłego, że w maju 1972 r. przypadało 22 dni pracy po 8 godzin dziennie i 4 dni po 6 godzin dziennie. Ubezpieczony w związku z chorobą (3 dni przypadające w okresie od wtorku do czwartku) w maju przepracował zatem 19 dni po 8 godzin dziennie i 4 dni po 6 godzin dziennie. Z kolei w październiku 1972 r. przypadało 22 dni pracy po

8 godzin dziennie i 4 dni po 6 godzin dziennie, a ubezpieczony w związku z chorobą (3 dni przypadające w okresie od środy do czwartku i we wtorek) przepracował w tym miesiącu faktycznie 19 dni po 8 godzin dziennie i 4 dni po 6 godzin dziennie. Z kolei w listopadzie przypadło 21 dni pracy po 8 godzin dziennie i 4 dni pracy po 6 godzin dziennie, ubezpieczony w związku z chorobą (6 dni roboczych czwartek – sobota, poniedziałek – środa), przepracował de facto 15 dni po co najmniej 8 godzin dziennie i 6 dni po co najmniej 6 godzin dziennie. Stawka godzinowa w tych miesiącach wynosiła 9,60 zł, zaś wypłacony zasiłek za dni nieobecności w związku z chorobą wynosił za okres od 16 maja do 18 maja 1972 r. - 148,29 zł, za okres od 25 października do 26 października - 225,86 zł, z kolei za okres od 31 października do 8 listopada - 1016,37 zł.

W konsekwencji sąd przyjął, że w maju W. K. otrzymał tytułem wynagrodzenia co najmniej kwotę 1837,84 zł (wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 do 15 maja oraz od 19 do 31 maja w kwocie 1689,60 zł plus zasiłek chorobowy za okres od 16 maja do 18 maja w kwocie 148,29 zł). Z kolei za okres od października do listopada otrzymał tytułem wynagrodzenia co najmniej kwotę 4256,63 zł (w tym wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 do 24.10 i od 27 do 30.10 w kwocie 1689,60 zł plus wynagrodzenie zasadnicze za okres od 9 do 30 listopada w kwocie 1324,80 zł plus zasiłek chorobowy za okres od 25 października do 26 października w kwocie 225,86 zł i za okres od 31 października do 8 listopada w kwocie 1.016,37 zł).

Tożsame wyliczenia przeprowadzono odnośnie zarobków otrzymywanych przez ubezpieczonego w latach 1973-1975.

I tak, sąd ustalił, że w roku **1973** ubezpieczony otrzymał wynagrodzenie w wysokości co najmniej **42.992,60 zł** na które składało się:

- po pierwsze wynagrodzenie wypłacone ubezpieczonemu w okresie od 1 października do 31 grudnia w wysokości wskazanej w karcie zasiłkowej, tj. w łącznej kwocie 26.135 zł.

- po drugie, w pozostałych miesiącach wobec braku jakichkolwiek innych dowodów co do rzeczywiście wypłaconych ubezpieczonemu należności sąd przyjął, że ubezpieczony otrzymał w tych miesiącach co najmniej wynagrodzenie w wysokości wynikającej z wyliczenia biegłego. Biegły wyliczył zaś, że ubezpieczony przepracował: w styczniu 22 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 4 dni po co najmniej 6 godzin pracy, w lutym 20 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 4 dni po co najmniej 6 godzin pracy, w marcu 22 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 5 dni po co najmniej 6 godzin pracy, w kwietniu 20 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 4 dni po co najmniej 6 godzin pracy, w maju 22 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 4 dni po co najmniej 6 godzin pracy, w czerwcu 20 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 5 dni po co najmniej 6 godzin pracy, w lipcu 22 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 3 dni po co najmniej 6 godzin pracy, w sierpniu 23 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 4 dni po co najmniej 6 godzin pracy, zaś we wrześniu 20 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 5 dni x 6 godzin pracy. Stawka godzinowa w tym okresie wynosiła 9,60 zł. Stąd wynagrodzenie zasadnicze wyniosło co najmniej za styczeń 1920 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), za luty - 1.766,40 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), za marzec - 1977,60 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 5 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), za kwiecień - 1766,40 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), za maj - 1920 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), za czerwiec - 1824 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 5 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), za lipiec - 1862,40 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 3 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), za sierpień - 1996,80 zł (23 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 4 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), za wrzesień 1824,00 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 5 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.).

Jeśli chodzi o rok **1974**, sąd ustalił, że ubezpieczony otrzymał wynagrodzenie w łącznej wysokości co najmniej **63.554,76 zł**.

Przyjęto, że na kwotę tego wynagrodzenia składało się:

- po pierwsze wynagrodzenie wypłacone ubezpieczonemu w okresach od 1 stycznia do 31 marca, od 1 lipca do 30 września oraz od 1 października do 30 grudnia w wysokościach wskazanych w karcie zasiłkowej, tj. za okres od 1

stycznia do 31 marca w łącznej kwocie 17.184 zł, za okres od 1 lipca do 30 września w łącznej kwocie 20.037 zł, zaś za okres od 1 października do 30 grudnia w łącznej kwocie 20424 zł.

- po drugie: w maju i czerwcu 1974 r. – wobec braku jakichkolwiek innych dowodów co do rzeczywiście wypłaconych ubezpieczonemu należności - sąd przyjął, że W. K. otrzymał co najmniej wynagrodzenie w wysokości wynikającej z wyliczenia biegłego. Biegły wyliczył zaś, że w maju ubezpieczony przepracował 22 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 3 dni po co najmniej 6 godzin pracy, zaś w czerwcu 20 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 5 dni po co najmniej 6 godzin pracy. Stawka godzinowa w tym okresie wynosiła 9,60 zł/godz. Stąd Sąd przyjął, że ubezpieczony otrzymał za maj co najmniej kwotę 1.864,40 zł (22 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 3 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.), zaś za czerwiec co najmniej kwotę 1824 zł (20 dni x 8 godzin pracy x 9,60 zł/godz. + 5 dni x 6 godzin pracy x 9,60 zł/godz.).

- po trzecie: odnośnie wynagrodzenia wypłaconego ubezpieczonemu w kwietniu 1974 r. sąd zwrócił uwagę, że z karty zasiłkowej wynikało, że w okresie od 23 do 26 kwietnia ubezpieczony korzystał z zasiłków chorobowych. Sąd dokonał więc tożsamej jak w przypadku wyliczania zarobków za rok 1972 korekty wyliczenia biegłego, poprzez doliczenie tego zasiłku do wynagrodzenia wyliczonego przez biegłego. I tak sąd ustalił, że w kwietniu 1974 r. przypadają 21 dni pracy po 8 godzin dziennie i 4 dni po 6 godzin dziennie, a ubezpieczony w związku z chorobą (4 dni przypadające w okresie od wtorku do piątku) przepracował zatem de facto 17 dni po co najmniej 8 godzin pracy i 4 dni po co najmniej 6 godzin pracy. Stawka godzinowa wynosiła 9,60 zł, zaś wypłacony zasiłek za dni nieobecności w związku z chorobą w okresie od 23 do 26 kwietnia wyniósł 687,36 zł. Mając na uwadze powyższe sąd dokonał wyliczenia należnego ubezpieczonemu wynagrodzenia w kwietniu 1974 r. przy przyjęciu, że ubezpieczony otrzymał co najmniej wynagrodzenie wyliczone w oparciu o stawkę godzinową wskazaną w angażach (9,60 zł/godz.) z uwzględnieniem kwot wypłaconego mu zasiłku chorobowego. I tak sąd ustalił, że w kwietniu 1974 r. ubezpieczony otrzymał tytułem wynagrodzenia co najmniej kwotę 2223,36 zł (wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 kwietnia do 22 kwietnia i od 27 kwietnia do 30 kwietnia w kwocie 1536 zł plus zasiłek chorobowy w okresie od 23 do 26 kwietnia w kwocie 687,36 zł).

Wreszcie, odnośnie **roku 1975** sąd ustalił, że ubezpieczony otrzymał wynagrodzenie w wysokości **co najmniej 69.781 zł**, na które składało się wynagrodzenie wypłacone ubezpieczonemu w okresach od 1 kwietnia do 30 czerwca oraz od 1 sierpnia do 31 października w wysokościach wskazanych w karcie zasiłkowej, tj. w kwocie 24.085 zł za okres od 1 kwietnia do 30 czerwca oraz 28.753 zł za okres od 1 sierpnia do 31 października.

Odnośnie wynagrodzenia wypłaconego ubezpieczonemu w styczniu, marcu, lipcu i listopadzie 1975 r. sąd zwrócił uwagę, że z karty zasiłkowej wynikało, że w okresie od 13 stycznia do 16 stycznia, od 17 do 20 marca, od 1 do 5 lipca i od 7 do 10 lipca oraz od 24 do 26 listopada ubezpieczony korzystał z zasiłków chorobowych. W styczniu 1975 r. przypadają 22 dni pracy po 8 godzin dziennie i 4 dni po 6 godzin dziennie, ubezpieczony w związku z chorobą w styczniu przepracował zatem de facto 18 dni po co najmniej 8 godzin i 4 dni po co najmniej 6 godzin. W marcu 1975 r. przypadają 21 dni pracy po 8 godzin dziennie i 4 dni po 6 godzin dziennie, ubezpieczony w związku z chorobą w marcu przepracował zatem de facto 19 dni po co najmniej 8 godzin i 3 dni po co najmniej 6 godzin. Stawka godzinowa w tych miesiącach wynosiła 11,50 zł. W lipcu 1975 r. przypadają 21 dni pracy po 8 godzin dziennie i 4 dni po 6 godzin dziennie, ubezpieczony w związku z chorobą w lipcu przepracował zatem de facto 12 dni po co najmniej 8 godzin i 3 dni po co najmniej 6 godzin. W listopadzie 1975 r. przypadają 20 dni pracy po 8 godzin dziennie i 4 dni po 6 godzin dziennie, ubezpieczony w związku z chorobą w listopadzie przepracował zatem de facto 17 dni po co najmniej 8 godzin i 4 dni po co najmniej 6 godzin. Stawka godzinowa w tych miesiącach wynosiła 13,00 zł. Tytułem zasiłku ubezpieczonemu wypłacono za okres od 13 stycznia do 16 stycznia - 892,00 zł, za okres od 17 do 20 marca 1975 r. - 892,00 zł, za okres od 1 do 5 lipca i od 7 do 10 lipca - 2403 zł, zaś za okres od 24 do 26 listopada - 957 zł. Mając na uwadze powyższe sąd dokonał wyliczenia należnego ubezpieczonemu wynagrodzenia w styczniu, marcu, lipcu i listopadzie 1975 r. przy przyjęciu, że otrzymał on wówczas co najmniej wynagrodzenie wyliczone w oparciu o stawkę godzinową wskazaną w angażach, z uwzględnieniem kwot wypłaconego mu zasiłku chorobowego. I tak ustalono, że wynagrodzenie za styczeń wyniosło co najmniej 2824 zł (w tym wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 stycznia do 12 stycznia i od 17 stycznia do 31 stycznia w kwocie 1932,00 zł plus zasiłek chorobowy za okres od 13 stycznia do 16 stycznia (w kwocie 892,00 zł); za marzec co najmniej 2732 zł (wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 do 18 marca i od 21 do 31 marca w kwocie 1840 zł plus zasiłek chorobowy za okres od 17 do 20 marca 1975 r. w kwocie 892,00 zł), za lipiec co najmniej 3885 zł

(wynagrodzenie zasadnicze za okres od 11 do 31 lipca w kwocie 1482 zł plus zasiłek chorobowy za okres od 1 do 5 lipca i od 7 do 10 lipca w kwocie 2403 zł), zaś za listopad co najmniej 3037 zł (wynagrodzenie zasadnicze za okres od 1 do 23 i od 27 do 30 listopada w wysokości 2080 zł plus zasiłek chorobowy za okres od 24 do 26 listopada w kwocie 957 zł).

Jeśli chodzi o zarobki w lutym i grudniu 1975 r. – wobec braku jakichkolwiek innych dowodów co do wysokości rzeczywiście wypłaconych ubezpieczonemu należności sąd przyjął, że otrzymał on wyłącznie wynagrodzenie w wysokości wynikającej z wyliczenia biegłego, tj. w lutym w kwocie co najmniej 2.047 zł (20 dni po co najmniej 8 godzin pracy x 11,50 zł/godz. + 3 dni po co najmniej 6 godzin pracy x 11,50 zł/godz.), zaś w grudniu w kwocie co najmniej 2.418 zł (21 dni x 8 godzin pracy x 13,00 zł/godz. + 3 dni x 6 godzin pracy x 13,00 zł/godz.).

Reasumując, sąd ustalając wysokość wynagrodzenia wypłacanego ubezpieczonemu w latach 1972-1975 przyjął, iż W. K. niewątpliwie otrzymał wynagrodzenie w wysokości wskazanej w karcie zasiłkowej (za okresy od 1 lutego 1972 r. do 30 kwietnia 1972 r. (6.097 zł), od 1 lipca 1972 r. do 30 września 1972 r. (11.960 zł), od 1 października 1973 r. do 31 grudnia 1973 r. (26135 zł), od 1 stycznia 1974 r. do 31 marca 1974 r. (17.184 zł), od 1 lipca 1974 r. do 30 września 1974 r. (20.037 zł), od 1 października 1974 r. do 30 grudnia 1974 r. (20.424 zł) oraz od 1 kwietnia 1975 r. do 30 czerwca 1975 r. (24.085 zł) i od 1 sierpnia 1975 r. do 31 października 1975 r. (28.753 zł). W pozostałych miesiącach sąd przyjął natomiast, iż ubezpieczony niewątpliwie otrzymywał wynagrodzenie odpowiadające wysokości wynagrodzenia w wysokości wskazanej określonej przez biegłego sądowego, przy uwzględnieniu dodatkowo kwot wypłaconych w tych miesiącach zasiłków chorobowych.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w punkcie I sentencji.

W punkcie II wyroku oddalono odwołanie ubezpieczonego w pozostałym zakresie, tj. w zakresie jego wniosku o ponowne przeliczenia kapitału początkowego i należnego mu świadczenia emerytalnego przy przyjęciu, że w roku 1972 wynagrodzenie wyniosło co najmniej 47840,04 zł, w 1973 r. – 70713,66 zł, w 1974 r. - 76255,00 zł i w 1975 r. - 106950,00 zł (zgodnie z danymi zawartymi w dokumencie Rp-7 (k. 127 plik II akt rentowych). Jak już bowiem wcześniej wskazywano, mimo że żadna ze stron niniejszego postępowania nie kwestionowała, iż rzeczywiście w latach 1972-1975 wysokość zarobków W. K. mogła być znacznie wyższa niż wynikająca z przemnożenia stawki zasadniczej jego wynagrodzenia przez liczbę przepracowanych godzin, to jednak z uwagi na brak dowodów pozwalających na ścisłe ustalenie wysokości zarobków, niemożliwe było wydanie rozstrzygnięcia o treści uwzględniającej w całości żądanie ubezpieczonego. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że zestawienie zarobków, na które powoływał się ubezpieczony zostało sporządzone przez osobę nieuprawnioną, co więcej z jego treści wynika wprost, że sporządzająca je księgowa dokonała wyliczenia „prawdopodobnych” zarobków ubezpieczonego w latach 1972-1975. W treści dokumentu wpisała bowiem m.in.: „karty zasiłkowe zawierają pewne dane na podstawie których można w przybliżeniu określić prawdopodobne zarobki w latach 1972-1975”, „Na podstawie kart zasiłkowych można w sposób statystyczny (uśredniony) określić (...)” roczną sumę zarobków. Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w punkcie II. sentencji.